

ZGODNJA DANICA.

KATOLIŠK CERKVEN LIST.

»Danica« izhaja vsak petek na celi poli in velja po pošti za celo leto 4 gl. 20 kr., za pol leta 2 gl. 20 kr., za četrlet 1 gl. 20 kr.
V tiskarni sprejemana za celo leto 3 gl. 60 kr., za 1/2 leta 1 gl. 80 kr., za 1/4 leta 90 kr., ako zadene na ta dan praznik, izide »Danica« dan poprej

Tečaj XLVIII.

V Ljubljani, 6. grudna 1895.

List 49.

V adventu.

O, pridi skoraj, Božji Sin!
Otét narode iz temín!
Usmili se nas, ljubi Bog,
In reši bridkih nas nadlog.

O, pridi luč modrosti k nam!
Ljubezni v srcih vněmi plam,
Razženi greha tužno noč,
In pekla stěri zlobno moč.

O, pridi tolažnik rodóv,
Odpri izvir nam upa nov;
Usliši hrepenenja glas,
Gospod, oh, ne zapusti nas!

O, pridi kruh življenja Ti,
In večne smerti nas otmi!
Spokornim dušam daj živost,
Zasadi v serca spet krepost.

O, pridi k nam, Pričakovan!
Nagiblje se že zadnji dan;
Ko bo končan življenja tir,
Zasvėti nam naj večni mir!

J. P. Belostenski.

O večkratnej sv. spovedi.

(Dober premislek za Advent.)

Kedaj in kolikokrat naj prejme katoliški kristijan zakrament sv. pokore?

Sv. Cerkev je dala zapoved: „Spovej se najmanj enkrat v letu svojih grehov v to postavljenemu spovedniku.“ Źelja sv. Cerkve pa je, kakor že besedica najmanj naznanja, da bi verniki večkrat spoved opravili.

Kolikokrat pa naj se to v letu zgodi, je zastavljeno na dušni stan vernikov, na svét

dušnih zdravnikov, itd. Zlasti je važno v tem se na sledeča pravila opérati:

1.) Pred vsem naj prejme kristijan zakrament sv. pokore, kedar je imel nesrečo se smertno pregrešiti. In sicer naj to stori v tem slučaju berž ko mogoče.

To je samo ob sebi razumljivo, ker Kristus je zato postavil ta zakrament, da bi nam odpustil krivdo in večno kazen, ter da bi nam zopet povernil zgubljeno milost. In vera nas uči, kako nevarno je stanje človeka, kateri ima na vesti smertni greh. Ali ne bode tedaj skerb, ako kerščansko misli, da prej ko mogoče zapusti to nevarno stanje?

Ako bi imel kdo nagnjusno, smertno bulo na telesu in bi vedel, da bi lahko brez velike težave dobil zdravilo, katero bi ga hitro in gotovo ozdravilo njegove bolečine — bode li tedaj rekel: Jaz ne rabim tega sredstva, ne maram za to pomoč? Ali bode želel, da naj bi šele čez nekaj tednov dobil zdravilo? Ne, on bi pač hotel po vsaki ceni, če mogoče, še danes obiti zdravilo. V resnici, kdor bi v takem, obžalovanja vrednem dušnem stanju drugače mislil, bi s tem le kazal, da je v njem vsa vera zamerla.

Zato po pravici stoji v „Rimskem katekizmu“: „Če ima kdo smertni greh na vesti, ni zanj nič koristnejšega, z ozirom na mnoge nevarnosti, v katere lahko z življenjem pride, nego da se koj na mestu spovė. Gotovo je sramotno, če se že toliko skerbi za čistoto trupla in obleke in s tem tudi za zdravje, ako bi vsaj ravno toliko ne skerb, za dušno čistoto, katere lepota je z najgersimi madeži greha onečistena.“

Monagn. Segur pripoveduje v svoji knjižici: „Vodnik h kreposti“ sledeči slučaj: „Deček, po imenu Pavel, je naredil pri prvem sv. obhajilu sklep: „Nikdar nočem v smertnem grehu zaspati: če bodem imel nesrečo ga storiti, bodem precej, ko bodem mogel, šel k spovedi in je nikdar ne bom odlašal.“ Neki dan se je v resnici smertno pregrešil. Veren svojemu sklepu, šel je prvo saboto po delu k sv. spovedi. Ko je sledeče jutro prišla njegova mati v sobo, da bi ga zbudila, našla ga je — mertvega v postelji! — Bode li sedaj obžaloval, da je ravnal po svojem sklepu? Ni li vsakdo previden, kdor naredi enak sklep, kakor ta mladenič?

Med nekim misijonom v Aise-u v Provenci prišel je nekega dne k P. Brydayne-u, ko se je ravno k mizi vsedel, star častnik in stopi zelo razburjen v jedilno sobo, ter želel z misijonarjem govoriti. „Pridite,“ dejal je reanobno Brydayne-u, „moram nekoliko zaupljivih besedij z vami govoriti.“ Potem ga je prijel za roko, jo terdo stisnil in ga seboj potegnil v stransko sobo. Nato je zaklenil vrata, odložil klobuk in potegnil meč. Misijonarju je bilo v tem nastopu tesno pri srcu. Toda kmalu se je pomiril; ko se je častnik s solzami na kolena vergel in dejal: „P. Brydayne, spovedati se hočem, in to precej, ker sicer ne vem, kaj bode z menoj. Prišel sem 27 milj daleč: srce mi hoče počiti. Odkar sem slišal vašo pridigo o peklju, ne morem več tega terpljenja prenašati: vest mi ne da noč in dan miru. Poslušajte me, vi ne bode te sobe prej zapustili, dokler mi niste odvzeli tega bremena s serca.“ Misijonar globoko ginjen objame spokornika, ga takoj spové in z odvezo spravi z Bogom. Pri slovesu je prosil verli častnik spovednika, odpuščanja zaradi strahu, katerega mu je povzročil, in pristavil: „Tresel sem se od strahu, da bi me smert ne zasačila v takem stanju, v kakoršnjem sem se nahajal, in da ne bi tako zapadel peklju. Verjemite mi, če ima take sovražnike za seboj in se nanje ozrè, tedaj človek ne more miren ostati, tudi če bi imel jekleno srce.“ —

(Dalje nasl.)

Satansko veselje.

(Je-li prazna beseda: „da se hudoba veseli“?)

[Missionär 1890. 11.]

Silo velik je razloček med veseljem in veseljem. Tat n. pr. se veseli, ako je bližnjega okradel: goljuf se veseli, ako je bližnjega osleparil: krivičnik se veseli, ako je dobil krivično pravdo, ali pa drugemu k tej ostudnosti pomagal;

prostomišljaki se veselè, pijančevajo, pijani vpijejo in divjaško rogovilijo, ako so s slepili in podkupovanjem s kakim liberalcem, brezvercem pri volitvi zmagali itd.

Toda tako veselje zaradi storjene pregrehe je brezpametno, pregrešno, satansko veselje. Tako veselje se bo v kratkem v žalost spremenilo, in kdo jim bo njih žalost odvzel? Zato so taki ljudje tudi gerdó in obupno deržé, ali pa prav prešerno šumé, rogovilijo, da bi svojo hudo vest v razuzdanosti vtopili, in to je satansko veselje, kakoršnc popisuje naslednji članek.

V razodevanjih Matere Božje storjenih bogoljubni Mariji iz Agrede — ki se beró v „duhovnem mestu Božjem“, se nahaja to-le:

„Ti veš,“ — tako govori Mati Božja imenovani služabnici — „kako je rekel moj Sin in Gospod v evangeliju, da se angeli v nebesih veselè, ko grešnik pokoro dela. Kakor se nebesa veselè, kadar se grešniki spreobračajo, tako vlada med hudobnimi duhovi v peklju veselje, če pravični grešé, če krivični svoje hudobnosti množé. Ni ga; pa bodi greh še tako majhen, da bi se ga duhovi v peklju ne veselili. Oni hudobni duhovi, ki se pečajo z zapeljevanjem ljudij, mahomā poročajo onim, ki so zaperti v večne ječe, naj se še oni veselè, naj si zapametijo, naj jih takorekoč v dolžne knjige zapišejo, da bodo mogli dolžnike tožiti pred pravičnim sodnikom, in naj vedó, kako imajo večo moč in pravico do njih. To je sovraštvo hudobnih duhov do človeka, namreč izdajstvo, ktero doprinašajo nad ljudmi, kadar jih vabijo v greh z goljufnim veseljem. Po drugi strani pa je Bog, ki je pravičen v vseh svojih delih, tako naredil, da hudobni duhovi v peklju, ker se neizmerno veselè človekove pogube, čutijo posebno veliko terpljenje in kazen, kadar pravični dobro delajo ali se grešniki spreobračajo. S to kaznijo se jim oblast do človeka omejuje, ter jemlje moč, ktero so jim ljudje sami dali do njih. Nato pa dajo hudobni duhovi svojo bolečino čutiti pogubljenim. Peklenski duhovi obupno zarjovejo, in med vsemi prebivalci temnega prostora zavladava strah in groza, kadar se spokornik očisti v sv. spovedi; ti duhovi ne upajo ga pogledati, ako sam ne postane spet nehvaležen do Boga.“

„Nedvomno je res, da peklenski zmaji so začetniki in učitelji laži, da pri ljudéh nič drugega ne iščejo, kakor kako bi jih goljufali za izveličanje, kako bi jih v zmoto pripravili in pogubili. Kadar se pri svojih zborih posvetujejo o zvijačah, s kterimi bodo ljudi lovili, povedo si mnogo resnico; ako jo ljudem naznanijo, storé tako, da je pomešana z lažjo, da je potemnjena:

tako ložej dosega²⁰j²¹o svoje namene. Ker odkrivaš skrivnosti njih satanskih skupščin, njih zarote, njih naklepe, zato se serdijo, zato ti žugajo z maščevanjem. Ali Najviši ti bo pomagal, ako se boš trudila, kači glavo tretji. Prosi Gospoda, da ti moji opomini pridejo smertnim grešnikom pred oči. Čim več milosti si dobila med vsemi otroci tega stoletja, tim bolj bi bila nehvaležna, ko bi vseh moči ne natezala, da bi hudobo zmagala s pomočjo Božjo in angelov.

Spomin vérnih mertvih.*)

Dan vernih duš je nadaljevanje praznika vseh svetnikov, ker tudi „verni mertvi“, t. j. duše v vica²²h, se štejejo med svetnike, ne sicer med tiste, ki se v neizmerni sreči veselé, pač pa med one, ki še terpé, katerim pa nebeško veselje ne odide.

Vseh svetnikov praznik objema blažene vseh rodov, vseh jezikov, vseh stanov, vseh starosti, obeh spolov, katerim ni mogoče odkazati posebnega dne v letu. Predstavljajo se nam kot razno-verstna družba božja, ki so po različnih potih dospeli v večno mesto, Jeruzalem nebeški.

Ta polja so oni izveličanski blagri, ki jih je Gospod napovedal. Vsaki ima drugačno krono, slavo in svetost, kakor vidimo v mavrici 7 raznih barv, na vseh pa se sveti eno zasluženje Odrešenikovo.

Ta čas je „ubogim vernim“ vesel dan, velik praznik, dan pričakovanja, dajanja in prejemanja, hvaležnosti in veselja, ker vesoljna cerkev se pripravlja na „spomin vseh vernih duš“. Pri mnogih je spomin (ako ni saj dobrega namena zraven) morda v vencih, v černih trakovih in opravah, kar dušam toliko koristi, kakor če bi žejnemu pokazal vode prazni kozarec. Kitijo in lišpajo se grobovi, da je treba manj del keršćanskega usmiljenja, da se nadležni spomin na smert in večnost odganja. Včasih ni bilo tako; kaj radi so pokopališča imeli okoli cerkve, da so se rajnih spominjali tim pogosteje v priserčnih molitvah in obilnih dobrih delih. Zdaj se grobovje postavlja na oddaljenem kraju, da ne bi živim naškodil mertvaški duh in puh. Zato pa živi vsejedno bolehajo in merjó, ker smert ne spoštuje nobenih varstvenih naredb. Hvaliti pa je navada, ki živi na Tirolskem, da napravijo v križ jamico, vanjo vlijejo svete vode, pridenejo šopek klasja, naj potnik rajnega bogoljubno pokropi. V Švici pristavljajo k grobem klopi, da sorodniki sédejo in za pokojnika pomolijo.

*) Op. Nekoliko pózen, pa ne manj koristen spis, priméren za vsaki čas. Vr.

„Vsi sveti Vas pozdravljajo“ (2, Kor. 13), sveti iz nebes; pa tudi to je res: „Vsi sveti Vas prosijo“ — sveti iz vic. Tem svetim so bili dobri kristjani vselej na veliko pomoč. Ta navada je tako stara, kakor Cerkev sama, saj je bilo „občestvo svetnikov“ po apostolih in Gospodovih učencih v vsakega sercu še prav živo zapisano.

„Spominu vseh vernih mertvih“ se je pozneje odločil posebni dan, še pozneje pa kar celi mesec, november, zadnji cerkvenega leta.

Veliko je rajnih, ki so pozabljeni od vsega sveta. Ne vé se jim ne za ime, ne za življenje, ne za smert, ne za grob. Na zemlji pa je vendar še eno serce, ki se jih v ljubezni spominja, ki jim dobrotno pomoč deli: to je zlato serce matere — kat. Cerkve. Merzla sapa jožefinska je mnogo tega zamorila, ali duh Božji je položil drugih kali, iz katerih vzcvetevajo rajnim še večje koristi.

November je kaj modro odločen spominu vseh pokojnih.

Moči prirode pojemajo: to ti priča po vertovih cvetje, ki vene in propada: listje, ki pada z dreves; polja in travniki, ki se opuste: logi in gozdi, v katerih preneha zelenje in tičeje petje. Človek se umika pod streho, ker zunaj pihajo ostri vetrovi, vlačijo se megle, deževje se napoveduje, nastopajo nalivi, naletava sneg, gospoduje steklen mraz. Vse te neprijetnosti silijo človeka, da začne sam misliti, kako se mu leta nabirajo, kako se mu življenje daljša in ob enem — krajša.

Izmed sorodnikov je nekdo kar nepričakovano légel v zemljo, stopil écz smertni prag, odšel na svet, od koder se nihče ne vrača svojcem povedat, kako dobro, ali kako slabo se mu godi. V grob je legel marljivi delavec v vinogradu Gospodovem. Ona gomila krije čestitega domorodca, ki je toliko mislil in snoval, pisal in pel in delal za svobodo in srečo svoje uboge, ali lepe domovine. Pod onim težkim spominkom trohni bogataš, ki je plaval v časti in obilju; a tam dalje pod majhnim križcem počiva siromak, ki je ob tujih drobtinah životaril: obema isti konec, isti kraj — v zemlji. Tudi slavni vojskovodja, ki je armade gonil na kervavi ples, zdaj miruje; in v čigar glavi so se verstile zmage, on dopušča, da se mu v lobanji nastanja červad. Koliko nád je pokopanih, preganjanj ustavljenih, nesreč zabranjenih, grešnih verig razterganih, kazen prestanih, potokov solz posušeni in koliko mórij žalosti izplavljenih! Vernili so se v naročje svoje matere zemlje vsi, do zadnjega.

Koliko časa se ne vidimo? Kje in kako se snidemo? Tehtovita prašanja, ki hočejo dobro premišljenega odgovora, ker se stvar na drugem svetu ne zasuje, ako se je na tem napačno uravnala. Blagor mu, ki opravlja zadevo svoje duše po dnevu, ki jo dogotavlja pri luči sv. vere: ne bo se motil, zašel ne bo. Tu vidi kristjan, če je imeniten, da ga imetje ne rešuje kerščanskih dolžnosti, če je siroten, pa vidi, da bogati niso zavidati, in tako bo voljno objel svoj težki križ, ter ga poterpežljivo nosil do groba, kjer ga za vselej odloži.

Sveti vas pozdravljajo, terpeči vas prosijo, pogubljeni — preklinjajo. Zadnjim tem ne moremo pomagati, ker so ostali hudobni. Druga je s terpečimi; ti so se ločili, ko so imeli plačati še nekaj „dolgov“, dostati še nekoliko kazni; ti se torej ne morejo pridružiti nebeščanom, med peklenščane tudi ne gredo, zato so zadržani na kraju očiščevanja, kjer čakajo odrešenja v velikih mukah. Tukaj velja beseda Gospodova: blagor jim, ki so usmiljenega serca: — s tem je kristjan spodbujan in proš, naj se oberne k delom usmiljenja, katerim je obljubljeno neizmerno plačilo. —

Cerkev se veseli svojih svetih otrok, ki vživajo nebeško slavo, a še tisti dan hiti doli v čistilišče, k svojim revnim otrokom, da jih potolaži, da jih pokrepi, da jim pomaga, da jih rešuje.

Kakošen pa je ta kraj — čistilišče, vice? Cerkev govori, da je kraj terpljenja, kraj mraka, kraj ognja, grozna ječa, iz ktere nihče ne hodi, ki ni zadostil Božji pravici do poslednjega ostanka.

(Dalje sledi.)

Salezijanski sodelavci.

Salezijanski sodelavci so poklicani, da pospešujejo don Boskova dela. Ti so sploh dobri kristjani obeh spolov, vsakega stanu, kateri v krogu svoje družine živeči in sredi sveta duh „pobožne družbe salezijanske“ ohranijo, ter ji z moraličnimi in fizičnimi pripomočki pomagajo, da dosega svoj glavni namen, namreč, kerščansko vzgojo uboge in zapuščene mladine. Don Bosko je društvo za duhovne in neduhovne, kateri so mu mogli že v začetku veliko pomagati, zato ustanovil, da bi pomnožil število tistih, ki mu morejo pomagati, da bi okrožje njih delavnosti razširil in blagor duš pospešil.

Izdal je malo postav, katero je bil predložil sv. Očetu Piju IX, ki so jo z dekretom 9. majnika 1876. potrdili ter novemu društvu podarili mnogo duhovnih milostij in veliko odpustkov. Pij IX so celo hoteli, da se piše njihovo ime na čelu kazala sodelavcev, spodbujevali so kardinale in škofe, naj se zapišejo, in v zaupnem govoru so rekli nekoč: „Salezijanski sodelavci so odločeni, veliko doverševati

v Cerkvi in družbinem življenju. Njih delovanje meri zlasti na izobrazbo in podporo mladini; s časom jih bodo visoko cenili, in jaz menim, da ne bom videl samo družin, ampak cele vasi in mesta, ki se bodo temu društvu pridružili. Zato tako zelo ljubim njegove sodelavce in jim vedno zadovoljnost rad skazujem.“

In Leon XIII, berž ko so bili povzdignjeni na prestol, blagovolili so salezijanski sodelavec postati, kakor so bili Pij IX, in rekli so: „Jaz nočem biti samo kot sodelavec zapisan, temuč hočem biti res prvi delavec.“ Nekoč so rekli don Bosku: „Kolikokrat govorite s sodelavci, jim recite, da jih prav iz serca blagoslavljam, kajti njih delovanje je, mladino pogube reševati, in samo jednega mišljenja morajo vsi biti, nji pomagati, da se v duhu sv. Frančiška Salezija vse dobro pospešuje.“ Tudi don Bosko, ki je s svojim bistrim očesom pregledal človeško revščino in tudi prihodnost, je videl v ustanovitvi družbe salezijanskih sodelavcev delo za ohranjenje in obnovitev družbe, katero (delo) se bode razširilo po vsem svetu.

Imel je tudi navado reči:

Če bodo škofje in duhovni spoznali, kako močno pomoč morejo imeti pri vsakem dobrem in velikem delu po tej družbi salezijanskih sodelavcev, se bodo potrudili, jo v svojih škofljah in župnijah ustanoviti. Prišel bode čas, ko bode dober katolik in salezijanski sodelavec istega pomena.

V peklu.

Sveti Frančišek Girolamski, slaven misijonar družbe Jezusove, ki je živel v začetku 18. stoletja, je bil dobil povelje, da naj vodi misijone v kraljestvu Neapoljskem.

Nekega dne, ko je na očitnem tergu v Neapolju pridigoval, so sklenile nekatere brezbožne ženske, da ga hočejo prisiliti, da zapusti mesto. Med njimi je bila tudi prav hudobna ženska po imenu Katarina. Ta jih je zbrala v svoji hiši, ki je stala na tistem tergu, in tu so skušale s petjem, vpitjem in razgrajanjem motiti pridigajočega misijonarja. Pater pa je mirno nadaljeval pridigo, kakor bi ne zapazil nesramnega vedenja.

Čez nekoliko časa pride zopet na tisti terg, da bi pridigoval. Ko je dobil vrata Katarininega stanovanja zaklenjene, in hišo, kjer je bil navadno tolik hrup in ropot, zdaj v grobni tišini, je rekel svetnik: „Ej, kaj se je pa danes tej Katarini primerilo?“ Odgovorili so mu: „Ali še ne veste, častiti gospod duhovni oče, da je nesrečnica sinoči umerla, ne da bi mogla le besedico spregovoriti?“

„Katarina je umerla?“ odverne sveti mož; „ona umerla nenadoma? Odprite vrata, in pojďmo noter!“ —

Odperli so vrata; svetnik gre po stopnicah navzgor in stopi, spremljan od nebrojne množice, v sobo, v kateri je ležala umerla Katarina na tleh, na blazini, in okoli nje so gorele sveče, kakor je bila šega v Italiji.

Opazuje jo nekoliko časa z izrazom groze, in potem reče s slovesnim glasom: „Katarina, kje si zdaj?“

Merlič je tiho. Svetnik ponovi še enkrat besede: „Katarina, povej mi, kje si zdaj! Zapovem ti, povej mi, kje da si!“

Tu se odpró, v grozo vseh okoli stoječih, oči umerle Katarine, ustnice se kerčevito zganejo, in globok strašni glas se začuje: „V peklú! Jaz sem v peklú!“

Pri teh besedah zbežé vsi pričujoči od groze iz hiše; svetnik gre za njimi in ponovi: „V peklú!“ in še ponavlja: „V peklú! Ali ste slišali? Večno v peklú!“

Vtis, katerega je napravil ta čudež na pričujoče ljudstvo, je bil tolik, da se veliko njih, ki so bili tega priče, ni upalo domú, dokler se niso spovedali. (Gl. list „Leo“ v Paderbornu 10. nov. 1895.)

Moč sv. škapulirja.

Neki duhoven piše v listu „Stimmen vom Berge Karmel“:

Bil sem poklican k tridesetletni osebi, da ji podelim zakrament posl. olja. Bila je popolnoma nezavestna in blizu smerti. Po zdravnikovem poročilu je bila vsaka pomoč zastonj; tudi jaz sem bil zraven. Podelil sem ji pod pogojem odvezo in sv. posl. olje, molil sem še s pričujočimi ter sem položil na umirajočo sv. škapulir z gore Karmelske in sem jo z največjim zaupanjem priporočal mogočnemu vplivu sv. škapulirja, ker že premnogokrat sem zvedel, da osebe, ki nosijo sv. škapulir, srečno umerjó. Potem sem moral oditi zaradi sv. maše. Zvečer pa dobim poročilo, da je dotična oseba zopet čisto pri zavednosti. Grem jo spovedat in obhajati. Nato se ji je vedno boljšalo. Jaz to cenim za posebno milost, katero je skazala bl. D. Marija po sv. škapulirju.

Ogled po Slovenskem in dopisi.

7. Terst. Že delj časa je krožila vest, da so se milostni teržaški škof dr. Jan. Glavina odpovedali škofovski službi. Višji pastir že dolgo časa bolehajo in ni torej čudo, da se glas o odstopu zdaj po nekoliko poterjuje. Liberalni in judovski listi, katerih posel je laž in sovrašтво zoper sv. Cerkev, tudi zdaj lažejo, da so bili škof dr. Glavina panslavist, da so v svoji škofiji na vso moč podpirali slovansko gibanje, da so preganjali italijanske duhovne, pa laški jezik iz cerkve. Kakor je to nesramna laž, češ. da so slovenščini nasproti delali. Prostomišljakov delo in šega je: verno duhovstvo s škofi vred v slabo ime pripraviti; zato jim pametni Slovenci nič ne verjamejo.

O odpovedi milgsp. škofa Janeza Glavina piše „La Ricerazione“, da poslednje dni preteklega mesca se je od raznih strani jelo govoriti, da so škof storili primerne korake, da odstopijo od vodstva škofije. To so naznanovali liberalni listi, poterjevali pa katoliški časniki, domači in tuji. Res je znati, da sv. Oče, z ozirom na zdravje Monsign. škofa, ki v resnici ni cveteče, v prihodnjem konzistoriju, 25. t. m., utegnejo uslišati prošnjo. — Govorilo se je tudi že mnogo o nasledniku Mons. Glavinovem; vendar pa brez kake gotove podlage. (Želeti je pač, da bi se te želje frامasonom v veselje ne zveršile, ker zmeš-

njava vsled tega znajo nastati še večje; pošteni italijanski katoličani ljubijo svojega škofa; liberalci pa ne bodo s preganjanjem škofov nasiteni, razun ako bi jim kacega Garibaldovoga sina poslali iz Italije za škofa! Vr.)

Rožnovenske Kraljice griček — Brežičani, 29. nov. 1895. Sedaj v Adventu bodo v cerkvi sv. Jožefa v Prjedoru v Bosni vsaki dan zornice, s sv. mašo, in združeno opravljen sv. rožni venec za vse dobrotnike in dobrotnice nove cerkve in za tiste, ki bodo še pomagali, da se ta cerkev dogotovi in vredi v dostojno hišo Božjo in sv. Jožefa. —

Hvala Bogu! vsaj v kmetijskih občinah volil je verni slovenski narod kerščansko-katoliške in domoljubne može v deželni zbor; Marija Devica in sv. Jožef sprosita, da bi ti možje bili res pravi kristjani rimo-katoliški in pravi dobri in verli domoljubi slovenski, ter se skazovali za take v vseh ozirih.

Ker se je precej molilo in dobrega storilo, se je tudi precej priborilo in pridobilo za konservativno katolisko stvar; ko bi se pa še več in bolje molilo posebno slavno-zmagovalna molitev rožnovenska, še bolj se h Kristusu približalo, za Njim hodilo in po njem se ravnalo, priborilo in pridobilo bi se lahko še mnogo več. Graje vredno pa je tisto polovičarstvo in omahljivost po mestih in terjih, ki se iz strahopetnosti ali celo iz podkupljivosti dá pretentati, da voli zoper svojo vest.

Velikaši ljudstva, dežel in držav, svetovna „inteligenca“ je ali skoro povse, ali polovično ali celoma oddalila se od Jezusa; bolj ubožni in priprosti so še bolj verni katoličani; to se je očitvidno pokazalo tudi pri volitvah. Milovanja vredno je le, da tudi dobre slabi zgledi radi okužijo.

Na vse kriplje si je torej prizadevati, delati in žertvovati, da se mladina, osobito dijaki, korenito kerščansko vzgajajo; ljudstvo da se prešinja povse z versko cerkvenim in lepim domoljubnim duhom in znanjem. V Avstriji in tudi v Sloveniji posebej začelo se je ločiti; kar je Kristusovega, bode povse Njegovo; kar je pa laži-liberalnega, gre svojo nesrečno pot!

Moliti, truditi se in delati treba je obilno, da bi jih več ostalo in pristopilo h Kristusu v rimo-katoliško Cerkev in kateriso že v njej, da bi bili in postali živi udje njeni. O da bi ljudje prav vedeli, kaj in koliko more se zla poverniti in dobrega pridobiti s skesanim, ponižnim, vernim in iskrenim duhom in z molitvijo rožnovensko tudi zdaj v Adventu, ko bi molitev bolje in pogostejše opravljali.

Vsaj celo sv. Dominiku v onih časih silnega spačenja akademična zgovernost in bogoslovna učenost ni mogla pomoči k spreobrnjenju in poboljšanju zapeljivcev in zapeljanih; le molitev rožnovenska in premislili rožnovenskih sv. skrivnostih je čudovito premagala. Pridigarji, spovedniki, kerščansko-rimo-katol. pisatelji, novinarji, učitelji, voditelji in izgojitelji naj si imajo na strani veliko četo onih, koji pogosto, dobro in prav opravljajo to molitev, pa se bodejo pokazali kmalo obilni, dobri in blagornosni sadovi. In če bodo istotako ravnali kerščansko-rimo-katoliški boritelji i imeli okolo sebe onake kerdela, bode zmaga obilna, velika in slavna. A. M.

Odglas zlatomašniški.

Zlata maša prečast. gosp. župnika Mat. Preželjna
v Mavčičah.

Omenili smo o svojem času, da utegne „Danica“ še kaj govoriti o zlatih mašah. — Tedaj mož beseda.

Slovesni obhod se zversti in se oberne proti župni cerkvi. Tik pred velikimi vrati se ustavi obhod in bogoljubna, olikana učenka Frančiška Verhurec ga pozdravi v imenu pričujočih z naslednjim govorčkom:

„Življenje človeško je čudovito! Reči moram s terpečim Jobom, da človek izhaja kakor cvetlica, zbeži kakor senca in nikoli ne ostane v istem stanu. Navadno velja pravilo, da je v človekovem življenju več žalostnih, nego veselih dni. Vendar so pa tudi veseli dnevi, če tudi je njih število malo in takih, da ostanejo človeku dolgo in v prijetnem spominu, ter so nekako vodilo njegovega dejanja in nehanja. Tak dan je gotovo dan, ko otrok prejme prvo sv. obhajilo. Tak veseli dan je dan prve sv. maše, ko mladenič, mašnik posvečen, pervikrat ljubega Jezusa nekervavo daruje po svojih rokah nebeškemu Očetu. „Haec dies, quam fecit Dominus!“ „Res, to je dan, ki ga je gospod naredil!“ Tako mora zapeti novomašnik iz dna svojega serca. Najsrečnejši in najlepši dan njegovega življenja je dan, ko stopi pred oltar in daruje Vsegamogočnemu presv. daritev. Tako veselje dela dan prve sv. maše. — Pa veliko znamenitiše je veselje, ako mašnik petdeset let preživi v prekrasnem duhovnem stanu! Petdeset let, to je pač zlata številka v mašnikovem stanu! in le malo mašnikov je tako srečnih, da obhajajo svojo zlato mašo. Vi pa visokočastiti gospod župnik, visokovredni gospod zlatomašnik, ste odbrani od Boga in ljube Matere Božje, da obhajate danes, 8. septembra 1895. svojo zlato mašo. O kolikokrat se je v teh petdesetih letih mili Jezus na Vaših rokah daroval nebeškemu Očetu! O kolikokrat so Vaše roke delile sv. blagoslov! O koliko družih zaslug ste si v teh petdeset letih nabrali za sv. raj! Res, ljubi Bog Vas je podpiral, ljuba Mati Božja Vam je pomagala. Res, veselja mora poskakovati tudi Vam serce, prečastiti gospod duhovni oče, visokovredni gospod zlatomašnik, na dan Vaše zlate maše, — „Res, to je dan, ki ga je gospod naredil!“ Vese-
limo se ga in radujmo se! — — —

V imenu vseh tu navzočih voščim iz celega serca, da bi Vas Bog ohranil zdrave in terdne na duši in na telesu, da bi še mnogo let z daritvijo sv. maše in z drugimi lepimi deli poveličevali Boga, razveseljevali angelje in sproševali milosti vsem, pa tudi z molitvijo polajševali bolečine ubogim dušam v vicah.

Slednjič Vam, visokočastiti gospod zlatomašnik, ponavlja čestitam k današnjemu veličastnemu dnevu, ter sklenem z iskreno željo: Še mnogo, mnogo let naj ljubi Bog nam ohrani verlega, dobrega pastirja, srečnega zlatomašnika! Njemu samemu in nam v blagor in veselje! — Bog živi!“

Pred slavno sv. mašo je star prijatelj zlatomašnikov v nekoliko obširnišem premisliku pojasnoval čast in lepoto mašniškega stanu, pa dogodbe in delavnost zlatomašnikovo skozi 50 let.

Pridiga na zlati maši prečast. g. župnika Mateja
Preželjna na Mali Šmaren v Mavčičah 1895.

«Blagor jim, kateri prebivajo
v tvoji hiši, o Gospod! ve-
komaj in vekomaj te bodo
hvalili.» (Ps. 83, 5.)

Prerok pravi v 83. psalmu: Blagor njim, kateri prebivajo v hiši Gospodovi (v cerkvi, v mašniški službi), ker vekomaj in vekomaj bodo Boga hvalili. Hvalili bodo Boga na tem svetu z božjo službo, s svetimi opravili, z delom za svetost človeštva, — potem pa na unem svetu ga bodo vekomaj in vekomaj hvalili, ker jim bo Bog nezmerno veliko plačilo dodelil, zato, ker so na tem svetu Boga hvalili sami in delali, da so ga hvalili in ga hvalijo tudi drugi.

Preljubi poslušavci! Naš zlatomašnik, ki ga vidite pred oltarjem, že 50 let v hiši Gospodovi, v mašniški službi Boga hvali, in ako privzamemo še ona leta, ko ni še bil duhoven, on hvali Boga že čez 70 let. To je res dolga služba božja, to je častljiva hvala. In kako je Boga hvalil? Hvalil je Boga, ker je tako goreče skrbel za lepoto hiše Božje, za dušno lepoto svojega bližnjega in za lepoto svoje lastne duše. Ali hočete, da Vam le nekoliko poverhoma to omenim, sej na tanko popisati tega mi ni mogoče.

A.) Zlatomašnik prečast. gosp. Mat. Preželj, rojen v Boh. Bistrici 13. kim. 1821, posvečen 3. vel. serpana 1845, ravno da je opravil novo mašo (17. vel. serpana 1845, že se mu je pričela snovati dolga veriga vednega dela in terpljenja za 3 lepote: v čast Bogu in bližnjemu gre naprej že ne manj kot — 50 let. —

Že v tednu po novi maši v Boh. Bistrici je umerl č. g. Martin Žust, ki je bil tudi doživel zlato mašo, in takratni novomašnik, zdaj naš zlatomašnik, je bil nastavljen kakor začasni duhovni pomočnik v Boh. Bistrici, kar je terpelo 8 mesev. Delal je naslednjič kot kaplan v Premu (3 $\frac{1}{2}$ l.), v Postojni (2 $\frac{1}{2}$ l.). — Zdaj pa, l. 1850, so se pričeli silo hudi časi: v Ljubljani je izročila grozna bolezen legar, mačuh (tifus), pri sv. Jakobu so bili bolni za to boleznijo vsi gospodje duhovni — in ob tistem času je bil naš sedanji zlatomašnik kot kaplan poslan k sv. Jakobu, ko ni bilo nobenega zdravega gospoda duhovna v duhovski hiši. Umerla sta g. župnik Pohlin in kapl Silvester Pegam, in tudi pri sv. Petru so bili zunaj samega g. župnika Svetličiča bolni vsi 3 gg. kaplani; umerl pa je bil tudi tam iz Notranjskega poklicani mašnik Jan. Penko in č. o. frančiškan P. Avsenek, ki sta radovoljno prišla spovedovat bolne vojake in druge bolnike. V kosarni pri sv. Petru je bila tolika gnječa bolnikov, da se je moral spovednik na tla vleči k bolniku, da ga je spovedoval. Tedaj so bili zboleli še nekteri drugi gg. duhovni, kakor sedanji starološki dekan Mnsgr. Mat. Kožuh.

Ob tistem hudem času tedaj je bil naš zlatomašnik v mestni fari sv. Jakopa, ki šteje čez 6500 prebivalcev, kacih šest tednov edini dušni pastir, le samo škofov kaplan, pozneje demantno-mašnik in bivši nunski spovednik Mons. Mih. Potčnik (ki je nedavno umerl) mu je nekoliko pomagal, zlasti pri pridigah, ali keršč. naukih. Podnevi in ponoči skozi več tednov se gospod ni mogel zredoma opočiti.

Berž ko je oči zatisnil, že je cerkvenik terkal na vrata ter klical k bolniku. To je bilo res hudo, pre-hudo terpljenje; vender se ne čudite, ljubi poslušavci, ako Vam rečem, da naš g. zlatomašnik si je pred 50 leti vender le lep stan bil izvolil, zakaj pisano je: „Odhajajoči so šli jokaje sejati svoje seme; vračajoči pa so prišli z veseljem, ko so prinesli svoje snope.“ —

Dalje vidimo našega zlatomašnika v dušnem pastirstvu v stoljni cerkvi 4 leta in 8 mescev, v veliko zadovoljstvo ljudstva. — Potem pa je po volji škofa Antona Al. Volfa šel pastirovat kot župnik na Prem, kjer je goreče delal 9 let in 2 mesca. Preselil se je potem za župnika v Smlednik. Ondi je med drugimi lepimi deli napravil zlasti sloveči prvi ljudski misijon l. 1866, ki so ga opravljali oo. jezuiti Kos, Doljak, Valjavec; škof sami so bili pričujoči, pa še 34 gg. duhovnov, in šteló se je 6000 obhajíl. Bili so tam 3 leta, manj 10 dni.

Bili so pa prečast. gosp. zlatomašnik zmeraj od mladosti bolj šibki in manj trdnega zdravja, in zarad bolehnosti so se 2. pros. 1868 preselili v Mavčiče k Vam, kjer so zdaj že 27 let in 8 mescev.

Kaj so tukaj vse delali in doveršili, to Vam je bolj znano kakor meni. Vender omenim naj tudi nekaj tega.

(Dalje sledi.)

Mariji v zahvalo.

III.

Razkošnost grešna zdaj na svetu vlada,
Zlato, imetje, slava zadostuje,
Kdor več premore, tá le gospoduje,
Zunanost preslepi, da stvar dopada.

A čast posvetna zvodeni prerada,
Zastonj po vzrokih človek povprašuje,
Za-sé ne vé, na druge se huđuje,
Raz prestol pahnjen večkrat kruha strada.

Marija! Ti si v skromnosti živela,
A bila si na čednostih bogata,
To več je vredno kot zlato vse zemlje.

Bogastvo, čast nam le spoznanje jemlje,
Da duša te resnice ni vsprejela:
Čistost serca, odprè nebeška vrata!

I v.

Razgled po svetu.

Tristoletnica združenja gerško-rutenske cerkve z Rimom. Letos bodo tri stoletja, odkar se je doveršilo združenje gerško-rusinske (rutenske) cerkve z apostolskim Stolom in ko se je tako del rutenskega naroda vernil od stranpotov orijentalnega razkola na pravo pot resnice in duhovnega preobnóvljenja. Da bi se praznoval kolikor mogoče veličastno, ta za Rutence v cerkvenem in narodnem oziru tako imenitni dan, ustanovili so v Levovu že pred nekaterimi meseci odbor duhovnov in lajikov gerškega veroizpovedanja, in je ta zelo delaven. Ker se je bila zveza rutenske cerkve z Rimom 23. dec. 1595. v Rimu obnovila in na sinodi v Brzeséji 8. okt. 1596

razglasila, razdelile se bodo slovesnosti na letošnje in prihodnje leto. Načert je večji del že določen. V zveršitev tega sklepa je izdal odbor od galiških Rutencev oklic, s katerim jih vabi k mnogoštevilni vdeležitvi pri slovesnostih. Istočasno je izdal poljski prevod tega oklica, da bi se tudi poljsko prebivalstvo soznanilo z njegovo vsebino.

Praznovanje tristoletnice se je pričelo s tem, da je odšlo 24. novembra tega leta v Rim poslanstvo 70 oseb, ki je oddalo sv. Očetu v imenu rutenskega naroda pismo, v katerem je zagotovljena vdanost in neomahljiva zvestoba Rutencev do apostolskega Stola. Odposlanstvo vodi kanonik Pokierz. Rutenski nadškof in metropolit Sembratóvič je nalašč potoval v Rim, da predstavi poslanstvo sv. Očetu.

V spomin na svečanost se bo sv. Josafatu postavil posvečeni vzgojevalni zavod za dečke, čigar ustanovitev je sklenil slavnostni odbor. O namenu in nalogi tega zavoda je pisal odbor v oklicu, ki ga je izdal do rutenskega in poljskega prebivalstva, ter prosi milodarov v ta namen. Med drugim piše: „Komur je znano, kako nevaren je šolski mladini najnovejši duh časa in kako potrebni so zavodi, v katerih se goji versko-nravni čut, ako ima mladina ohraniti vero, živeti po zapovedih ter se vzgojiti za koristne ude sv. Cerkve in človeške družbe, ta bo z veseljem pozdravil trud odborov, da se z ustanovitvijo takega zavoda zagotovi naši mladini versko-nravna vzgoja in se ob enem letošnjo svečanost proslavi z lepim spomenikom svete katoliške vere in keršanske gorečnosti. Kakšen duh bo vladal v tem zavodu, kaže ime sv. Josafata. Sv. Josafat, bratitelj in mučenik one zveze, katere tristoletnico hočemo letos in prihodnje leto praznovati, naj bo bramba tega zavoda in mladine, ki se bo v njem vzgojevala.“

(Koniec sledi.)

Rim. Sv. Oče so v konzistoriju izrekli, da reči, ki so se zadnji čas godile, so silo žalostne, namreč klanja in morije med Armenci in Turki. Mesta in vasi so oskrunjene z nedolžno kervjó, obširne pokrajine z ognjem in mečem v pustoto spremenjene. Sv. Oče so dela in delajo za mir, kar jim je mogoče, in svesti so si, da njihove besede niso bile brez sadu. Sklenili so tudi poslati pomoč Armencem, kateri so največ terpeli.

Spreobrnjenje pastorja. „Katol. Kirchenzeitung“ poročala je pred nekaj časom iz Kopenhagna sledeče:

Protestanški pridigar na finških otocih Fjølsted in Harndrup je vlani popustil službo in se ločil od luteranske cerkve. Dne 5. listopada preteklega leta ga je pa visokočastiti apostolski vikar danski sprejel v katoliško Cerkev in ga 3. decembra v št. Ansgarski cerkvi birmal. Prejel je o ti priliki birmansko ime Frančišk Ksaverij. — Deloval je več let v Sanktalanu kot protestanški misijonar. Te dni je objavil prejšnji pridigar „javno pismo mojim prijateljem v domači cerkvi,“ v katerem naznanja v čistem, lahkoumljivem jeziku vzroke, zakaj se je povernil v katoliško Cerkev. In ti vzroki so: prava, celotna resnica v katoliški Cerkvi, in ne samo nekateri raztreseni kosovi, kakor v protestanški veri. Posvetnega plačila on s tem ni iskal; namesto izdatne službe si je raje izvolil kmečki stan. Pismo njegovo je naredilo zelo velik vtis na njegove rojake. —

Ljubi Bog daj prav mnogim ločenim veliko milost sv. vere katoliške! Omeči in spreobnirni pa

zlasti tudi naše mlačne in v prostomišljaštvo zatopljene domačine!

V Belgiji so liberalci pri volitvah v srenjske odbore terpeli velike zgube. Katoličani se povsod oserčujejo.

Iz Petrograda pišejo, da po vsi Rusiji so poslednje dni povodnji naredile veliko škodo, in več ljudij je utopljenih.

Turško. Kar fanatiški Turki zdaj počenjajo s kristjani, je več kot groza! V Sivavasi so 13. nov. bili umorjeni trije katoliški duhovni. V Erzerumu pa, kakor poroča angleški časnik „Daily News“, so te pošasti pobile do 1000 katoličanov!

Rogovilstva med turki in kristjani na Turškem terpe delj časa in pravijo, da evropske vlade so pripravljene v nevarnosti skupno delati zoper Turčijo. Tudi v tem slučaju gorje kristjanom po obširni Aziji in Afriki, koder so kristjani, dejal bi, le posamezno med mohamedani, katerih pa je po vsih ondotnih krajih kot listja in trave, ker turk že davno ni imel nobene vojske. Šlo bode nemara le počasi, ker nobena vlada ne bode smela storiti sama daljnih korakov; predno pa se vse dogovori in zedinijo, utegne zlasti na oddaljenih krajih tisuče in tisuče žrtev pasti.

Iz Avstralije zopet naznanjajo o groznem človekožirstvu. Namesto, da se evropejski mogočniki v nespametni zavidnosti med seboj prepirajo, naj bi se raji zedinili in podpirali katoliške misijonarje, da bi strahotno kanibalstvo z zemlje čisto zginilo!

I. Bratovske zadeve molitvenega apostoljstva.

Nameni za mesec gruden (december) 1895.

a) Glavni namen:

Koristi sv. Cerkve na daljnjem Jutrovem.

b) Posebni nameni:

8. Druga adventna nedelja. Neomadeževano Spodetje Marijino. Papež. Češčenje sv. Jožefa, varha sv. Cerkve.

9. S. Peter Krizolog. Milost neomajanega zaupanja v Boga. Duhovni in obhajanci.

10. Prenesenje sv. blisce v Loreto. Zedinjenje moških pod zastavo Marije. Mir v družinah.

11. † S. Damaz. Redovni generali. Pobožne naprave. Bogu dopadljiva poraba premoženja.

12. S. Maksenolj. Ohranitev miru. Zadeve počitnine. Poterpljivost v dolgih mukah.

13. † S. Lucija. Italija. Milost pobožnega mišljenja pri mladini. Pospeševalci molitvenega apostoljstva. (Dalje nasl.)

II. Bratovske zadeve N. lj. Gospé presv. Jezusov. Serca.

V molitev priporočeni:

Na milostljive priprošnje N. lj. G. presv. Jezusovega Serca, sv. Jožefa, sv. Nikolaja, ss. Hermagora in Fortunata, naših angeljev varhov in vsih naših patronov, Bog dobrotno odverni od naše dežele poboje, umore in samomore, odpad in brezverstvo, prešest-

vanje in vse nečistosti, sovraštva, preklinjevanja in vse pošastne pregrehe. — Oseba, na obeh bolna, se prav lepo priporoča Materi Božji, sv. Jožefu, sv. Antou Padov., sv. Luciji, da bi ji ljubi Bog na priprošnje omenjenih svetnikov dodelil ljubo zdravje na obeh, če je njegova sveta volja. Ozdravljenje se bode naznanilo po »Danici«. — Bolehna oseba za zdravje in neka družina za pomoč v sedanjih potresnih velikih težavah. — Duhoven v hudih zadregah. — Neimen. za rešenje iz zadrég.

Listek za raznoterosti.

Ljubljana 5. grud. Nekatere minute po polidvanajstih se je zopet precej hudo potreslo.

Ljubljana. (25letnica, odkar je sv. Jožef razglašen za varha katoliške Cerkve.) Sv. Očetu Leonu XIII je bilo naznanjeno, da mnoge škofije hočejo 15. decembra t. l. slovesno obhajati 25letnico, odkar je bil sv. Jožef oklican za patrona sv. katol. Cerkve. Namestnik Kristusov so močno razveseljeni take prilike, zlasti v sedanjih resnobnih časih, da se budi in množi češčenje vernikov do varha vesoljne sv. Cerkve, in so torej tudi za to priliko odperli zaklad sv. Cerkve, ter so posebej odpustke dovolili za tiste dni.

Škofijski naš list, kateri se naročnikom blezo že razpošilja, odkazuje, da po vsih farnih in drugih očitnih cerkvah, koder prebiva kak duhoven, naj se obhaja tridnevnik 12., 13., 14. decembra; do 15. decembra, to je, tretjo nedeljo v Adventu, pa naj bode slovesna velika maša, kjer je moč, na čast sv. Jožefa. Ako pa kateri duhovni želé obhajati 9dnevnik namesto 3dnevnik, jim je puščeno na voljo; začeti bi pa morali v tem primérleju že 6. decembra. Tudi sv. Oče so to na voljo dali. Kako naj se obhaja pobožnost, to določijo cerkveni predstojniki sami. Se vé, da mora se za popolni odpustek v tistem času spoved in sv. obhajilo vredno opraviti, 15. decembra ali v osmini biti pri tisti slovesni božji službi sv. Jožefa, pa tudi vse dni pri očitnih molitvah, če je 3dnevnik, ali pa petkrat če je 9dnevnik, cerkev obiskati in tam na papežev namen moliti. Sicer pa je na sleherno obiskanje tiste dni, ter na omenjeno molitev v namen sv. Očeta odločeno 200 dni odpustka.

Velika pratika za prestopno leto 1896, v Ljubljani pri Blasnikovih naslednikih, stane 15 kr. in ima spredej okroglo znamko sv. Jožefa.

V Štangi, 30. nov. 1895. Pri nas je služba organista precej dobiti. Orgljavec mora biti izurjen v cerkveni glasbi in koralnem petji (cecilianec v pravem pomenu). Biti mora pošten v vsakem oziru in zmožen, da otroke malo uči v šoli za silo. Za plačo ima tudi veliko njivo, prav torej, ako ima kako sestvo seboj. (Drugo po osebnem dogovoru. Vr.)

M. Saje, župnik.

Dobrotni darovi.

Zo dijaško mizo. Č. g. župnik A. Stare 5 gld. — Preblagorodna gospa Jozefina Stare 5 gld. — Brez imena došlo »za kruhe sv. Ant.« 2 gld. — Č. g. J. J. 1 gld. — Č. g. Fr. Birk 3 gld. 50 kr. — Bl. gospa M. Lorenc 1 krono. — Č. g. župnik Anton Ponikvar 3 gld. — Neimenovana v zadregah »za kruhe sv. Antona«, proseč pomoči, 1 gld. — Neimenovan gospod 1 gld. — Fr. Tursič (priporočen v molitev) 2 gld. — Č. g. prijatelj A. St. 2 gld. —

(Drugi darovi prih.)